

یک راهنمای تاریخی مستند درباره تازه‌ترین فیلم « کریستوفر نولان»

زیر و بم «اوپنهایمر»

نام کریستوفر نولان، کارگردان صاحب‌نام بریتانیایی، به تازگی و به خاطر اثر جدیدش، «اوپنهایمر»، دوباره بر سر زبان‌ها افتاده‌است؛ فیلمی که زندگی یک نابغه علم فیزیک و البته «پدر بمب اتم» را روایت می‌کند. نولان در فیلم جدید خودش، مانند آثار پیشین، از جمله «سه گانه بتمن»، «تلقین» و «دانکرک»، از بازی تأثیر گذار «کیلین مورفی» استفاده کرده‌است؛ مورفی ایفای نقش شخصیت اصلی داستان، یعنی «اوپنهایمر» را برعهده‌دار؛ دانشمندی که پیچیدگی شخصیت و زندگی او، برای بسیاری از نویسندگان و هنرمندان جذاب‌است. به همین دلیل، اثر جدید کریستوفر نولان، نخستین فیلم با اثر هنری در باره اوپنهایمر نیست. علاوه بر کتاب خواندنی «پرومته آمریکایی؛ پیروزی و تراژدی جی. آربرت اوپنهایمر»، اثر «کای برد» و «مارتین جی. شروین» که فیلم نولان بر اساس آن ساخته شده، شخصیت «پدر بمب اتم» دستمایه ساخت سریالی تلویزیونی در اوایل دهه

۱۹۸۰ و با سرمایه گذاری بی. بی. سی شد که مخاطبان بسیاری پیدا و سه جایزه «پفتا» را از آن خود کرد. به غیر از این سریال، اوپنهایمر سوژه مستندی با نام «فرادی ترینیتی» (TheDayAfter Trinity) هم بوده‌است که در سال ۱۹۸۰، نامزد جایزه اسکار شد و جایزه «پپیابدی» (Award Peabody) را که به آثار بر جسته تلویزیونی (از سوی دانشکده روزنامه نگاری دانشگاه جورجیا) اعطا می‌شود، از آن خود کرد. بنابر این، تاریخ سینما با شخصیت اوپنهایمر بیگانه نیست اما تا به حال، فیلمی با این کیفیت و با چنین سطح انتشاری در باره‌وی ساخته و منتشر نشده‌است. خیلی از منتقدان معتقدند که این فیلم سه ساعته و بدون جلوه‌های ویژه، نظر بسیاری از نخبگان سینمایی و غیر سینمایی را جلب خواهد کرد؛ دوستان جداییخ، مخاطبان را تحت تأثیر قرار خواهد داد. در عمل نیز، واکنش‌ها به اکران جهانی «اوپنهایمر» متعدد و گسترده بوده‌است و به نظر می‌رسد شخصیت این فیزیک دان مشهور و البته نامحبوب، موفقیت دیگری را برای کریستوفر نولان رقم بزند. با این حال، آن چه برای ما، به عنوان علاقه مندان مباحث تاریخی، پیش و بیش از بحث‌های فنی سینمایی جذابیت دارد، آشنایی با مردی است که داستان زندگی او، دستمایه ساخت یک فیلم نسبتاً پر مخاطب شده‌است؛ شخصیتی که میان ایران‌بان، چندان شناخته شده نیست و باز خوانی روایت زندگی او، می‌تواند بسیار جذاب و خواندنی روایت

■ ویرانگر دنیاها!

عقره‌به‌های ساعت، ۵:۲۹:صبح رانشان می‌داد. قرار بود نتیجه پروژه «منهتن» که دولت ایالات متحده آمریکا میلیاردها دلار خرج آن کرده بود، تا لحظاتی دیگر و در باامداد روز ۱۶ ژوئیه سال ۱۹۴۵ (۲۵ تیر ماه ۱۳۲۴) مقابل دیدگان دانشمندان، سیاستمداران و نظامیانی قرار بگیرد که در آزمایشگاهی واقع در صحرای «خورنادادل موثر تو»، در ۵۶ کیلومتری سار کورو نیومکزیکو گرد هم آمده بودند. محاسبات می گفت که شدت انفجار نخستین بمب اتمی تاریخ، چیزی معادل انرژی انفجار ۲۲ کیلو تن آن. تی خواهد بود؛ بزرگ ترین انفجاری که تاریخ بشر تا آن زمان به یاد

داشت. همه دست اندر کاران پروژه هیجان زده بودند اما هیچ کدام از آن‌ها حال «جولیوس رابرت اوپنهایمر» را نداشتند؛ او مدیر پروژه بود. یکی از ژنرال‌های حاضر در آزمایشگاه، بعدها روایت کرد که «دکتر در لحظات آخر به شدت نگران و عصبی شده بود و نفسش به سختی بالا می‌آمد.» اوپنهایمر زیر لب فرآزی از یک متن مقدس هندو را تکرار می کرد: «خود مرگ شده‌ام، ویرانگر دنیاها!» دقایقی بعد، انفجاری مهیب اتفاق افتاد؛ انفجاری که لرزش حاصل از آن، تا شعاع ۱۶۰ کیلومتری، آشکارا احساس شد. اوپنهایمر نفس راحتی کشید؛ پروژه «منهتن» به نتیجه رسید. بود. اما آیمای شدا دعا کرد که همه چیز برای مدیر پروژه، مغز متفکر فیزیک نظری و استاد دانشگاه بر کلی به پایان رسیده‌است؟ چنین به نظر نمی‌رسید! انگار اوپنهایمر در ابتدای راهی دشوار قرار داشت. کمتر از یک ماه بعد، در روزهای ششم و نهم ماه اوت سال ۱۹۴۵ (۱۵/۱۸ مرداد ۱۳۲۴)، ۲۲۰ هزار نفر با اختراع اوپنهایمر و طی دو انفجار اتمی در هیروشیما و ناگازاکی، جان خود را از دست دادند. جنازه برخی از کشته‌ها هرگز در دست نیامد؛ از بعضی مقتولان، فقط سایه‌ای روی زمین باقی ماند!

■ ظهور یک جاه‌طلب

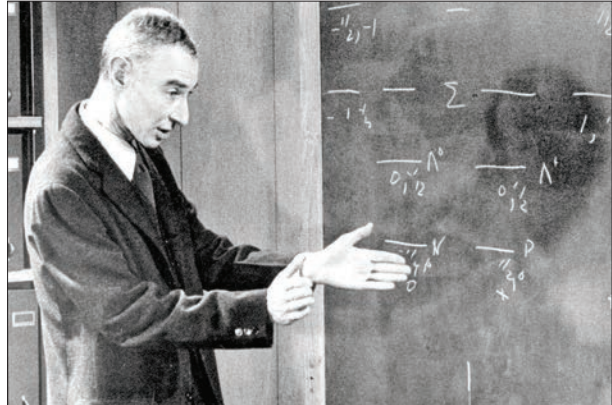
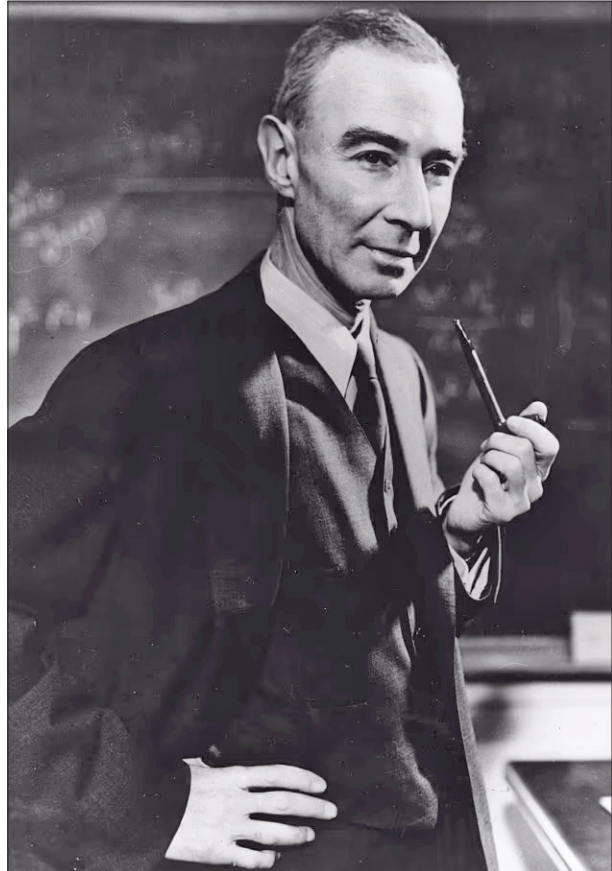
جولیوس رابرت اوپنهایمر، در سال ۱۹۰۴ و در شهر نیویورک به دنیا آمد. خانواده‌اش از یهودیان آلمانی بودند که مدت‌ها قبل، به آمریکا مهاجرت کردند. پدر اوپنهایمر، یک تاجر موفق لباس بود؛ آن‌ها از نظر مالی هیچ کم و کسری نداشتند و همین مسئله باعث شد که اوپنهایمر بتواند به خوبی تحصیل کند؛ ابتدا در دانشگاه هاروارد، شیمی خواند و پس از آشنایی با مباحث فیزیک تجربی، علاقه فراوانی به آن‌ها پیدا کرد. به همین دلیل به آلمان رفت و در دانشگاه معروف «گوتینگن»، زیر نظر فیزیک دان‌های برجسته‌ای مانند «ماکس بورن» تحصیل کرد و دکتر گرفت. اوپنهایمر بعد از بازگشت به آمریکا، بین سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۴۳ به تدریس در دانشگاه بر کلی و مؤسسه فناوری کالیفرنیا پرداخت و شاید اگر «لژی گرگوز»، ژنرال آمریکایی و مدیر پروژه محرمانه «منهتن» – برای ساخت سلاح‌های نامتعارف – با او آشنا نشده بود، اوپنهایمر برای گرفتن جایزه نوبل خیز بر می‌داشت. اما چنین نشد! گرگوز بعد از آشنایی با اوپنهایمر و صحبت با او در دانشگاه بر کلی، دید بسیار مثبتی به‌وی پیدا کرد و به دنبال آن، اوپنهایمر مدیر علمی پروژه منهتن شد تا نقشی محوری را در ساخت نخستین بمب اتمی تاریخ ایفا کند.

■ آیا اوپنهایمر از نتایج کاری خبر بود؟

آیا اوپنهایمر از آثار کاری که انجام می‌داد، اطلاعی نداشت؟ بعید به نظر می‌رسد که چنین باشد. او می‌دانست که فراوده حاصل از پروژه‌اش، هزاران و شاید میلیون نفر را به کام مرگ می‌فرستد؛ اما تصویری که کاخ سفید و دستگاه تبلیغاتی اش از دولت‌های محور، شامل آلمان و متحدهانش (مانند ژاپن) به مردم و نخبگان جامعه ارائه می‌داد، هیولایی بود که نمی‌شد جز با مرگ، شرش را از سر مردم دنیا کوتاه کرد؛ هیولایی که ظاهر اتمام افراد جامعه هدف، اعم از کودکان، پیر، جوان، نظامی و غیر نظامی را در بر می‌گرفت. اوپنهایمر هم مانند خیلی‌ها اعتقاد داشت که برای نابودی دیوها تلاش می‌کند؛ اما انفجار «پسر کوچک» – بمبی که در هیروشیما به کار گرفته و باعث مرگ هزاران نفر شد – تأثیری عجیب بر روان و فکر اوپنهایمر گذاشت؛ این‌ک جنایت تمام عیار بود؛ جانیانی که نمی‌شد آن

دندان گیری نبود، با این همه، کاخ سفید، به بهانه محاکمه اوپنهایمر، حاضر نشد مصونیت امنیتی وی را بازگرداند؛ معنای این اقدام، بر کناری او از مسئولیت‌هایش در پروژه‌های سِری بود؛ اوپنهایمر تنها می‌توانست برای جلوگیری از رسوایی‌های بیشتر، مدیر «مؤسسه مطالعات پیشرفته» باشد؛ مرکزی که عهده‌دار پروژه‌های حساس و با سطح امنیتی بالا نبود. او بعد از این اتفاقات، روحیه و

برنامه‌های تسلیحات اتمی نیز، تلقی می‌شد. کِندی با اعطای جایزه «انریکو فرمی» – جایزه ویژه علمی وزارت انرژی ایالات متحده – به اوپنهایمر، در سال ۱۹۶۳، کوشید تا جایگاه وی را دست کم در حوزه علمی، به مکان قبلی بازگرداند. اما ظاهراً چنین نشد. سرانجام اوپنهایمر، در ۱۸ فوریه ۱۹۶۸ (۲۹ بهمن ۱۳۴۶)، بر اثر سرطان حنجره، در منزل شخصی‌اش واقع در پرینستون، درگذشت.

■ خدا حافظ مدیر منهتن!

اوایل دهه ۱۹۵۰، زمانی که جنگ سرد میان دو ابر قدرت شرق و غرب به اوج خود رسیده بود، «جوزف مک کارتی»، سناتور جمهوری خواه، طرحی را برای مقابله با نفوذ کمونیسم در ایالات متحده به تصویب رساند و اجرایی کرد که بر اساس آن، بسیاری از هنرمندان، دانشمندان و اهالی سیاست در آمریکا، در مظان اتهام ارتباط با شوروی و تمایل به کمونیسم قرار می‌گرفتند. یکی از کانون‌های اصلی ضربات پروژه جوزف مک کارتی، حزب کمونیست آمریکا و اعضای آن بود؛ جایی که بر حسب اتفاق، فرانک اوپنهایمر، برادر ارابرت اوپنهایمر، به عنوان یک عضو فعال و شناخته شده حضور داشت. دولت آمریکا فرانک را – که او هم فیزیک دانی برجسته بود – از تدریس در دانشگاه «مینه سوتا» محروم کرد و فعالیت‌های رابرت اوپنهایمر را که به تازگی در برابر برنامه‌های توسعه تسلیحات اتمی آمریکا، ایستادگی و با آن هماختافتی می کرد، زیر نظر گرفت. طولی نکشید که شواهدی از انتقال فناوری‌های ساخت بمب اتم، از آمریکا به شوروی پیدا شد. سیا، انگشت اتهام را به سمت اوپنهایمر و اطرافیان‌ش گرفت. در سال ۱۹۵۴ و در اوج فعالیت جریان مک کارتیسم، ناگهان پیشینه چپگرایانه اوپنهایمر را رو کردند و از نظر کاخ سفید یک کمونیست آمریکایی متمایل به شوروی تشخیص داده شد. اما دولتمردان آمریکایی می‌دانستند که این اتهامات، فاقد سند قابل ارائه برای اثبات جرم است. لوئیس استراوس، رئیس هیئت مدیره کمیسیون انرژی اتمی آمریکا، خواستار لغو مصونیت امنیتی اوپنهایمر شد؛ او را به دست باز جوه‌ای سیاه سپردند و «پدر بمب اتمی» مک‌ما تمام تحت بازجویی بود. اما چیزی از او عاید مخالفانش نشد. اتهام اوپنهایمر، لوندان یکی از همکارانش به نام «هاکان کوالیر»، بود که به وی، اتهام ارتباط با شوروی و جاسوسی زده بودند. با این حال، اوپنهایمر را به دادگاه کشاندند و به اتهام او طی ۱۱ جلسه غیر علنی و محرمانه رسیدگی کردند. این اتهام، برای اضره به زند به اوپنهایمر، چیز

فرم آگهی فراخوان انتخاب سرمایه گذار، همزمان با ارزیابی کیفی (فشرده) نوبت دوم مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۰۹

- موضوع:** انتخاب سرمایه گذار ذیصلاح جهت مشارکت در ساخت پروژه های تجاری و مسکونی واقع در فاز ۱ و ۲ شهر جدید گلپهر
- نام و نشانی دستگاه:** کیلومتر ۳۵ جاده مشهد- قوچان شهر جدید گلپهر. بلوار ابن سینا میدان ابن سینا شرکت عمران شهر جدید گلپهر واحد سرمایه گذاری و مشارکت ها
- نحوه مشارکت:** ردیف ۱: بهاء زمین، عوارض شهرداری و حق نظارت عالیه (۱٪ هزینه ساخت) به عنوان آورده شرکت عمران شهر جدید گلپهر و هزینه ساخت به عنوان آورده سرمایه گذار. ردیف ۲: بهاء زمین و حق نظارت عالیه (۱٪ هزینه ساخت) به عنوان آورده شرکت عمران شهر جدید گلپهر و هزینه ساخت به عنوان آورده سرمایه گذار.
- شرایط متقاضیان سرمایه گذاری:** تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی می توانند در این فراخوان شرکت نمایند.
- تبصره ۱:** سرمایه گذار شخص حقیقی در صورت شرکت در فراخوان سرمایه گذاری می بایست با سازنده و مشاور ذیصلاح حقوقی، اقدام به تشکیل کنسرسیوم (به منظور جمعیت توان فنی، اجرایی، مالی، اعتباری و تسهیلاتی طرف های خصوصی حقیقی و حقوقی) و ارائه اسناد و مدارک رسمی نماید.
- نحوه انتخاب سرمایه گذار:** از طریق ارزیابی کیفی متقاضیان سرمایه گذاری و بازگشایی پیشنهادهای مالی واجدین شرایط حداقل امتیاز ارزیابی کیفی
- اطلاعات پروژه**

ردیف	کدپستی	کاربری	عنوان پروژه	مساحت قطعه (مترمربع)	تراکم (درصد)	سطح اشغال (درصد)	حداکثر تعداد طبقات	مبلغ برآورد کل سرمایه گذاری (ریال)	درصد سهم شرکت عمران شهر جدید گلپهر	درصد سهم سرمایه گذار	مدت زمان مشارکت (ماه)	مبلغ تقسیم شرکت در فراخوان (ریال)
۱	۳-۱۵-۱۱-۱	تجاری (مقایس محله)	تجاری خورشید	۹۳۰۲۵	۱۲۰	۷۰	۲	۲۴۴,۵۵۶,۰۶۶,۷۱۵	۴۴٪	۵۶٪	۲۶	۱,۲۱۷,۷۸۰,۳۴۴

ردیف	کدپستی	کاربری	عنوان پروژه	مساحت قطعه (مترمربع)	تراکم (درصد)	سطح اشغال (درصد)	تعداد طبقات	مبلغ برآورد کل سرمایه گذاری (ریال)	درصد سهم شرکت عمران گلپهر	درصد سهم سرمایه گذار	مدت زمان مشارکت (ماه)	مبلغ تقسیم شرکت در فراخوان (ریال)
۲	۱-۳۰-۴۱-۱	تجاری (مقایس شهر)	تجاری العالی	۱۳۵,۸۹	۳۶۱	۱۰۰	۱۰۰	۹۶۱,۳۴۲,۲۱۸,۴۹۷	۳۴٪	۶۶٪	۳۶	۴,۸۰۹,۶۶۰,۶۲۲
۳	۲-۲۰-۶-۱	تجاری (مقایس محله)	تجاری زهره	۹۳۰۲۵	۱۲۰	۷۰	۲	۲۴۰,۲۰۵,۹۶۶,۱۰۷	۴۴٪	۵۶٪	۲۶	۱,۱۵۱,۰۴۹,۸۸۱

- روش ها، دستورالعمل ها و استانداردهای اجرایی:** مطابق دستورالعمل ها و استانداردهای ذکر شده در مشخصات فنی پروژه که به متقاضیان ارائه خواهد شد.
- مهلت دریافت اسناد فراخوان:** از روز شنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۰۷ لغایت روز شنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۱۴ تا ساعت ۱۴:۰۰ الی ۱۴ با مراجعه حضوری به شرکت عمران واحد سرمایه گذاری و مشارکت ها می توانیید دریافت نمایید.
۹- تاریخ تحویل اسناد فراخوان: تا ساعت ۱۴:۳۰ روز شنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۲۸ روز شنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۲۸ در دبیرخانه شرکت عمران شهر جدید گلپهر، تحویل شود.
■ از سرمایه گذارانی که اسناد فراخوان را دریافت نموده اند درخواست می گردد چنانچه تمایل به تکمیل و ارائه اسناد ندارد، مراتب را به صورت کتبی، حداکثر تا ساعت ۱۴:۳۰ روز سه شنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۲۴ در دبیرخانه شرکت عمران شهر جدید گلپهر، به آدرس مندرج در جزه بند ۲، اعلام نمایند.
- زمان بازگشایی پاکت "الف" و "ب":** در روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۲۹ نسبت به بازگشایی پاکت الف و ب اقدام و طی مدت حداکثر ۷ روز کاری نسبت به انجام ارزیابی و تهیه لیست کوتاه (سرمایه گذارانی که حداقل امتیاز ۶۰ را کسب نموده اند در لیست کوتاه قرار خواهند گرفت)، اقدام می گردد و پاکت ج (ارائه پیشنهاد قیمت) سرمایه گذارانی که در لیست کوتاه قرار می گیرند در تاریخ ذیل اشاره بازگشایی خواهد شد.
۱۱- زمان و محل بازگشایی پاکت "ج": ساعت ۱۰:۰۰ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۶/۰۶ در اتاق جلسات شرکت عمران شهر جدید گلپهر صورت خواهد پذیرفت.

روابط عمومی شرکت عمران شهر جدید گلپهر

۴۸۹۸۷